

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ARTE

MATERIAL, FORMA, TEXTURA
trinomul acceptării Sculpturii de către Mediu

Conducător științific

Prof. Univ. Dr. Mihai MĂNESCU

Doctorand

Alexandru George GAVRILAȘ VASILICHI

CUPRINS

Introducere	3
Cap. I – Atributele fundamentale ale formei vizibile și ale semnului iconoplastic	18
Cap. II – Identificarea reperelor concrete și plastice ale noțiunii de mediu	51
II. 1. sculptura în mediul natural	77
II. 2. sculptura în mediul urban	88
Cap. III – Materialele specifice sculpturii (între tradiție și neconvențional) și modalități de texturare expresivă-plastică a acestora	99
Cap. IV – Relația sculptură – mediu, în viziune integratoare	128
Cap. V – Viziune și mentalitate personală privitoare la relația sculptură – mediu	165
Concluzii	213
Bibliografie	239
Anexe	252

„Într-o lume a imaginii, cei mai mulți oameni sunt analfabeți vizual” – afirmă Peter Greenaway, într-unul dintre filmele sale de referință. În ultimul timp, arta pare să se manifeste mai ales prin confuzie – pictura, sculptura, arhitectura se schimbă parcă de la o zi la alta și, în lipsa unui interval de timp în care să-și câștige o titulatură de curent sau mișcare artistică, creațiile se adună cu greu în stiluri, tendințe, școli. Mediile de exprimare artistică se transformă exploziv – pictura devine sculptură, sculptura devine arhitectură sau inginerie, teatru, mediu ambiant, happening. Nu numai granițele dintre arte s-au estompat, ci și cele dintre artă și domenii care, altădată, nu au fost considerate nici măcar apropiate artei. Știința și tehnologia au pătruns pe tărâmul artei iar arta, la rândul ei, reprezintă manifestarea științei și tehnologiei.

Rolul social al imaginii este esențial pentru ființa umană. Mediul este fundamental în dezvoltarea umană - nu numai fizică, ci și spirituală. Artă se bazează pe simboluri - în încercarea de a înțelege realitatea, natura umană a folosit simboluri pentru a traduce mesajele din mediul înconjurător. Aceste simboluri din trecutul îndepărtat și-au păstrat puterea intrinsecă în conștiința colectivă. Imaginarul colectiv se desfășoară pe toate nivelele manifestării umane, gândirea simbolică este parte a ființei noastre; ea precede gândirea lingvistică și discursivă, imaginea este o colecție de semnificații. Ființa umană antică nu era necesară preocupată de adevăr, în forma sa pură și abstractă, autenticitatea realității sale este rezultatul credinței sale într-un creator superior, în imuabilitatea sa.

Procesul de civilizare a ființei umane coincide cu un compromis între sine și societate, iar omul își confecționează personalitatea care îi influențează modul de gândire și acțiune în lumea reală, la fel ca la majoritatea semenilor lui. *Persona*, cu suma unor particularități absolut necesare, un liant între ființa umană cu lumea în care trăiește. Prin intermediul noțiunii *personei* se structurează acea formă a individualizării dar și a socializării într-o formă în care să fie acceptată de către ceilalți. Numită și *arhetip social* sau *arhetip de conformare*, influențează decisiv succesul sau eșecul adaptării noastre sociale

Orice proces de descifrare a unei imagini pe baza experiențelor senzoriale anterioare implică o anumită capacitate de înțelegere – posibilă în situația în care

privitorul stăpânește codul cultural în care comunică și, mai mult, acest cod cultural rezonează cu cel al autorului imaginii. Dacă valorile culturale / limbajul autorului sunt diferite de cele ale receptorului, apare, inevitabil, neînțelegerea – iluzia de înțelegere spontană duce la o înțelegere eronată, pe baza interpretării eronate a unui cod. În lipsa „instrucțiunilor de citire” a unui cod, aplicăm în mod inconștient codul pe care îl folosim zilnic pentru decifrarea informațiilor legate de obiectele familiare și încercăm să-l adaptăm noii situații. Orice percepție se bazează pe un cod inconștient – de aceea este absolut necesar să reunuțăm la mitul „privirii nealterate” considerate o virtute asociată cu naivitatea / inocența. Unul dintre motivele pentru care *asemănarea cu realitatea* este un criteriu de valoare printre membrii mai puțin educați ai societății este tocmai lipsa codului cultural pe care l-ar putea folosi la descifrarea unei informații parvenite de la o altă cultură. Oamenii educați se descurcă în viața culturală, indiferent de proveniența ei pentru că stăpânesc un cod universal al comunicării bazat pe preocupări comune.

Relevante în demersul abordării culorilor sunt cele șapte niveluri diferite ale omului și ale cunoașterii pentru o abordare multilaterală din perspectiva unor domenii de interes cât mai diverse. Ivan Evseev afirmă în lucrarea sa, *Enciclopedia semnelor și simbolurilor culturale* că „în toate culturile lumii, culorile și combinațiile lor se constituie în limbaje simbolice, având o semantică extrem de diversificată. Simbolismul culorilor are o fundamentare optică, o întemeiere psihologică și una legată de tradiția culturală, care pune în relație culorile spectrului cu alte sisteme de semne și de valori, relevante în viața spirituală a colectivității umane.”

Textura este una dintre variantele cele mai utilizate de exprimare a semnului plastic, a formei și a culorii care sunt integrate în caracteristicile sale. Este dificil să percepem un semn plastic fără a lucra asupra texturii sale - aceeași formă poate fi agreabilă (sau nu) în funcție de culoarea și textura sa. O anumită culoare completează o anumită formă și este susținută de o anumită textură și, în final, o anumită textură este susținută de anumite forme și culori

¹ Ivan Evseev, *Enciclopedia semnelor și simbolurilor culturale*, Editura Amarcord, Timișoara, 1999, p. 127

Arta nu este un produs, ci un proces, un moment de epifanie, un eveniment unic. La baza științei stă repetabilitatea, recursivitatea, principiile științei sunt diferite de ale artei în care nu există rețete și „eternel retour”.